

In die grot van die sibille.

Juanita Louw.

Kaapstad: Queillerie, 2016. 92 pp.

ISBN 9780795801235.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17159/tvl.v.54i1.24>

Ek is die afgelope paar jaar beïndruk met die debuutbundels uit die kreatiewe stal van die Universiteit van Kaapstad. Variasie, afgerondheid en poëtiese eienaarskap kenmerk die bundels van onder meer Martina Klopper, Fourie Botha, Hennie Nortjé en Hendrik J. Botha.

Dit is ook die geval met Juanita Louw se debuutbundel *In die grot van die sibille* wat getuig van 'n sterk liriese en evokatiewe inslag. Verder val die effektiewe herhalingspatrone, assosiatiewe beelde en samesnoering tussen vorm en inhoud op. Haar poëtiese taalvernuf en verstegniese behendigheid bied 'n nodige alternatief tot die ondermynende strategieë van 'n aantal resente Afrikaanse digters.

Juanita Louw wil niemand en niks ondergrawe nie en voer nie nuttelose eksperimente uit nie. Sy skree nie, sy praat in stilte. Dit is goed so, want poësie kom óók neer op delikate taalontginning, intieme segging en intelligente vakmanskap wat al eeuelank merkers van goeie poësie is. Dit is 'n gawe wat ontwikkel, maar nie geskep kan word nie. In haar insiggewende artikel "Wat is poësie?: die misterie van 'n ondefinieerbare genre" som die bekroonde Afrikaanse digter, Lina Spies (106) dit uitstekend op: "Die vermoë om te kan dig, is in die laaste instansie 'n gawe. Juis omdat die materiaal van die

digter algemeen menslike besit is, nl. die taal, kan elke mens onder dwang of deur blote wilskrag soms 'n 'gedig' maak, maar hy sal nie daarin slaag om sy maaksel asem in te blaas nie."

Die spreker in Louw se bundel beskou haarself as 'n mitiese sibille wat verborgenhede openbaar en profesieë maak. Op die voorplat is 'n uitbeelding van geskeurde karton waaragter 'n dynserige kolonnade verskuil is. Dié beeld beklemtoon een van die sleutelaspekte in die bundel, naamlik die digter se taak om geraamtes uit die kas te pluk. Die deurlopende spel tussen ontbloting en verskuiling word ook deur die uitbeelding ingelei.

Die eerste afdeling bestaan uit 'n aantal liefdesgedigte waarin verwonding en ontnugtering verwoord word. Nie al die liefdesgedigte is ewe geslaagd nie veral weens 'n opeenstapeling en ooraanbod van metafore. Hiervan is "Die hart is..." 'n goeie voorbeeld, alhoewel die kwistige gebruik van beelde nie voorkom in "naweek" en "Sehnsucht" nie. In dié gedigte slaag die digter daarin om met 'n enkele beeld tot die essensie van spesifieke liefdeservarings deur te dring.

In "Sehnsucht" koppel die spreker hunkering aan rooklus en teue aan 'n selfgerolde sigaret. Dié beeld gee 'n konkrete dimensie aan haar verlange ("Met elke teug / se brandgloed") en dui op hoe alledaagse dinge en handelinge poëtiese moontlikhede inhou.

Motto's word nie altyd funksioneel deur digters gebruik nie, maar gelukkig is dit in "Sehnsucht" anders gesteld. Die motto van Rutger Kopland "Het

verlangen naar een sigaret is het verlangen zelf” is uiters gepas, omdat dit die spesifieke tematiese fokus van die gedig uitbrei.

In die gedigreëks “Gif” handel dit oor die meerduidige en veranderlike aard van die liefde. Die spreker se vaarte op die vyf riviere van die Griekse onderwêreld is ’n metafoor vir die helingsproses ná ’n liefdesteleurstelling. In dié opsig funksioneer die vyf riviere as emosionele navigasiepunte (smart, rou, vuur, vergetelheid en haat) in die vaart na heling.

Die gedigte in die tweede afdeling fokus op eksotiese natuurruimtes en vreemde spesies (“Voedoelelie”, “Verkleurmannetjie” en “Orfeus”). Die digter laat ’n geil, verleidelike natuurwêreld in haar verse tot lewe kom. Hier is min sprake van komplekse betekenislae (wat kan die swart luiperd nog beteken?), simboliese gestaltes (is dit nou ’n strandjutowolf of nie?) of filosofiese vraagstukke (uiteraard ken die buffel geen metafisika).

Louw se bemoeienis is met sensuele en konkrete beelde, eenvoud en lemskerp waarneming. Die klem val op estetiese, magiese en liriese beskrywings van bome, spesies en natuurverskynsels. Vir Louw word die “eenman-skoupel” van ’n verkleurmannetjie nie ’n simbool van een of ander bestaansproblematiek nie:

Ook op die program die harlekinade.

Die nar in reënboogtooisel

werwel sy Al Debbo-oë elk om ’n spil.

Ons skater vir sy bont mimiek,

sy hart oor sy hele lyf gespeld.

In die derde afdeling is die gedig “Sirkel” bewys van Louw se verstegniese vaardighede. In die gedig verwoord die spreker haar nadoodse metamorfose van as tot suiwer materie op ’n oorrumpelende wyse. ’n Inkanterende effek word bereik deur die funksionele herhaling en verskuiwing van versreëls waaruit ’n pantoen ontstaan: die tweede versreël van elke strofe word die eerste versreël van die volgende strofe én die laaste versreël van elke strofe, word die derde versreël van die daaropvolgende strofe. Dit is egter nie so maklik om dié versvorm by die gedigtema te laat inskakel nie. Louw slaag wel, want die digvorm sluit aan by die spreker se sikliese eenwording met materie.

In die laaste afdeling tree Louw in gesprek met die afgestorwe Russiese digteres, Marina Tswetajewa. Dit is spesifiek in gedigte soos “Op soek na Tswetajewa”, “Die wurm in ons hart” en “Grigori Jefimowitsj” waarin die spreker haar bewondering vir Tswetajewa uitspreek, maar dié gedigte dui ook op Louw se deeglike verkenning van Tswetajewa se werk en lewe.

In die debuutwerk van magisterstudente in Kreatiewe Skryfkuns bestaan ’n interafhanklike verband tussen akademies-teoretiese besinnings en gedigte. Dié studente skryf ’n navorsingsessay oor ’n onderwerp wat aansluit by hul digkuns. In Louw se geval is mitologie en Tswetajewa die gemene delers. Dit spreek duidelik uit Louw se navorsingsessay, *Mythopoeia in Marina Tsvetaeva’s After Russia* (2014) wat handel oor die rol en aanwending

van mitiese figure in Tswetajewa se laaste digbundel. In Louw se debuut is opvallende tekens van Tswetajewa se digterlike invloed veral ten opsigte van die poëtiese ontginning van mitologie. Louw kompliseer sake verder, want in “Op soek na Tswetajewa” handel dit nie soseer oor Tswetajewa nie, maar eerder oor Louw se navorsing oor haar:

Ek hardloop in die voetspore van jou
verse,
volg die naat van jou gedagtestreep.
Ek soek jou in die spasies
tussen die punte op ’n stippellyn,
wag in geel notaboeke en rooi ink,
tussen my elmboë
op die blad van my lessenaar.

Dit is ’n boeiende ervaring om die voorgeskiedenis van Louw se debuut-

bundel na te gaan. Die aanvanklike titel was *Toorlelies* en die bundelstruktuur het heelwat anders gelyk. Miskien is hierdie ontwikkeling ’n onderwerp wat studente in die uitgewerswese kan ondersoek.

In die grot van die sibille is ’n goeie debuutbundel en Louw se gawe is duidelik sigbaar. Dit is goed vir die Afrikaanse digkuns om ’n nuwe stem te hê wat steun op klassieke tegnieke, vormdisipline en woordsensitiwiteit.

Geraadpleegde bron

Spies, Lina. “Wat is poësie?: die misterie van ’n ondefinieerbare genre.” *Tydskrif vir Nederlands en Afrikaans* 14.1 (2007): 93–109.

Neil Cochrane
cochrn1@unisa.ac.za
Universiteit van Suid-Afrika
Pretoria